

A photograph of a man from the side, facing right. He is wearing a dark zip-up jacket over a light-colored shirt and a black beanie with a white and brown patterned band. He is looking at a painting of a woman's face on a wall. In the background, there are several framed portraits and a shelf with various items.

Savo Popović

A... DA SE MALO
SPOTAKNEM

MUSTAFA MUSIĆ

Poverenje u pamet

Ambiciozno, pre četvrt veka, avangardnim projektima – „papirnatom arhitekturom“, promovišući svoje delo na međunarodnim izložbama i bijenalima, arh. Mustafa Musić ulazi u svet umetnosti i zanata – u arhitekturu. Zbilja teše ideale, ali Musić usamljenički istrajava i postepeno ih priznaja: nagrade i porudžbine.

Ove godine on je svojim uspesima pridodao za najbolje izvedeno delo u 2005. u SCG na konkursu za arhitekturu Kompanije Novosti. Nagrađena kuća sadrži luksuzne apartmane i nalazi se na Dedinju.

Na javnu scenu stupate osnivanjem grupe MEČ?

Tačnije, još 1975. smo Marjan Čehovin i ja, kao tek diplomirani arhitekti, imali samostalnu izložbu u Galeriji SKC. To je bila ALTERNATIVNA ARHITEKTURA.

Alternativa čemu?

Praksi tog vremena, kasnom modernizmu. Mi smo predlagali strukturalizam, na tragu metabolističke arhitekture koja se tada „nosila“ u Japanu. Kao ambiciozni studenti mi smo pratili svetska savremena zbivanja. Bio je i drugačijih radova, ali sve je karakterisalo odmicanja u odnosu na čevnju arhitekturu Beograda. Izložba je izazvala veliku pažnju i potakla mnoge rasprave o aktuelnoj praksi.

Početkom 80-ih vi, Dejan Ećimović i Čehovin osnivate grupu MEČ i okredate se postmodérnoj?

Da, ali i pre toga smo zajedno izlagali, pišemo *Manifest* koji je objavljen na SALONU ARHITEKTURE. Međutim, kad taj trend u svetu počinje da zamire i kad ga vodeći svetski arhitekti napuštaju – postmoderna ovde obilježava svoj puni zamah. U to vreme mi smo se spontano otklonili od tih ideja, MEČ zamire i svako kreće svojim putem.

MEČ u alternativnom prostoru koji tada koristi, u delu hotela Union previ izložbu koja privlači svetsku pažnju?

Na našu inicijativu u Beograd tada dolaze značajni svetski arhitekti: Aldo Rossi, Franko Purini, Alesandro Anselmi, Boris Podreka. Nešto kasnije dolazi i Žan Nuvel, danas megazvezda francuske i svetske arhitekture. Potom ja kao jedini izlagač predstavljam Jugoslaviju na BIJENALU ARHITEKTURE

u Parizu delom *Slavija kroz moj prozor*. Taj rad je zatim dobio potvrdu i u zemlji na SALONU ARHITEKTURE.

Da li su nagrade, izložbe i pažnja javnosti bili preporuka i za konkretnu porudžbine, za projektovanje i potom izgradnju?

Nikako. To je bila „papirnata arhitektura“, a takvi projekti su se tada i u svetu tek sporadično gradili. U ovoj nesrećnoj sredini mi smo bili dobrano samareni i korišćeni za promociju ovdašnje kulture – bili smo predstavnici Jugoslavije kojekuda. Ali se dogodilo da su na tim idejama kasnije profitirali neki drugi aritekti i biroi, no to je i normalna sudbina kod takvih stvari.

U Beogradu se sigurno porudžbine ne dobijaju lako? Verovatno su, najčešće, poručiocu novi bogataši sumnjivog estetskog stava, pa je nužan kompromis?

To jeste problem, ali ti se investitori polako edukuju, počinju da veruju i u tuđa znanja i u autoritete pojedinih arhitekata. Naučili su da ne mogu sami, do dobrih rezultata ne mogu doći preko osrednjih arhitekata, a kamoli loših. Tako da za svoj novac biraju isključivo najbolje arhitekte, kako bi to njihovo ulaganje dobilo pun smisao. To sve zajedno nije toliko posledica svesti i prosvećenosti koliko je posledica trgovačkog lukavstva. Njih dobar projekat košta, isto koliko i loš, ili neznatno više, što je sve smešno i malo u odnosu na ukupnu investiciju, odnosno na novac koji se daje na izgradnju. Projektovanje je oko pet odsto u odnosu na vrednost cele kuće. To lako shvata svaki pametan i taktičan trgovac.

Mladi inertni

Vremena su se značajno promenila. Mlada generacija za razliku od moje je prilično inertna. Ne bih htio da zvučim starački i konzervativno, ali mladi ne pokazuju onu dozu posvećenosti koju smo mi imali. Nisu oni spremni da sebe ulože i založe za stvarne ideje, ali oni ni nisu krivi za to, možda je takvo vreme i društvene prilike koje ih okreću nekim drugim rešenjima, komercijalizaciji njihovih manjih ili većih znanja.

Da li to nagoveštava srećniju budućnost urbanog tkiva Beograda?

I pored činjenice da se gradi gomila koještarija, odgovorio bih pozitivno. Ta svest, sasvim sigurno, polako narasta, a jedan od instrumenata da se to promoviše, pa i ustoliči jesu nagrade. Pogotovo nagrada Kompanije Novosti, koja nastavlja tradiciju *Borbine* i ima značajan ugled i u stručnoj i široj javnosti. To je garant, pečat, verifikacija da je delo dobro. Nagrada je i putokaz kako treba graditi, unaprediti struku stoga je na njoj ogromna odgovornost.

Nagrada Novosti ima odziv koji imponuje, kojim sam i ja iznenađen. Imponuje takođe sastav žirija koji je vrlo marljivo, studiozno i decentno profilisan.

Nagradu vidite u funkciji boljeg promišljanja grada?

Van svake sumnje, ali ne samo grada. I, naročito ova s 40-godišnjom tradicijom i ugledom koji traje. To je, dakle, neka vrsta uputa za rad drugih, i naročito mladih arhitekata. Upravo zato i jeste njena odgovornost jako velika, jer nije svejedno u šta će jedna tako prestižna nagrada uperiti prst.

НОВОСТИ, 23. март 2006.